

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 7. De substitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

ter possidetur. l. 2. C. quando. & quib. quarta pars. Mattheusyllan. de Success. art. 3. n. ult. Laym. l. 3. tract. 5. c. 7. Melonius Tit. 35. n. 16. Tuschus. Concl. 13. & 14. Sanchez l. 4. Confl. 6. 1. D. 34. V. infra Tit. VI. §. 1. n. 8.

§. VII.

De substitutione.

I. **S**ubstituere dicitur testator, cum unius loco hæredis alium designat: quod directè, & indirectè fieri potest. *Directa substitutio* est, quando sine Ministerio instituti hæreditas sub conditione defertur substituto. Ex. gr. Instituo Cajum hæredem, si is vel noluerit, vel non potuerit, esto Sempronius. Item si testator filium impuberem in suâ potestate constitutam, & post mortem suam in alterius potestatem non casurum hæredem instituat, eique alium substituat, sub conditione, si ante annos pubertatis decedat, ut habetur. *Inst. de vulg. & pupill. substit. Decius in l. in testamento C. de testam. mil. Substitutio indirecta*, seu fideicommissaria dicitur, quando hæreditas substituto transcribitur mediante hærede, cui testator conditionem præscribit, quâ non implet hæreditatem vel totam, vel illius partem aliquam substituto relinquere debet, indeque fideicommissarius appellatur. Hæres tamen ita gravatus postquâ hæreditatem adiit, supra legitimam sibi debitam, quartam partem sumere potest, quæ vocatur Trebellianica. *§. sed quia stipulationes Inst. de fideicommiss. hered. Testator vicissim prohibere potest, ne Trebellianica decerpatur. Auth. sed cum testator. C. ad l. Falcid. Excipe, nisi tam hæ-*

res institutus, quàm fideicommissarius, aut legatarius pia causa sit. Tunc enim detractioni locus non est; quia parium privilegiorum concursus ad jus commune remittit. *Schneidev. l. 2. Inst. rr. 15. Connan. l. 10. c. 7. Gomez l. 1. c. 3. Less. c. 19. dub. 2.*

II. **V**ulgaris substitutio definitur secundæ hæredis in locum primi non aduentis hæreditatem institutio, quæ à quolibet de populo, idoneo tamen, & cuilibet capaci, vulgaribus, apertis, & communiter usitatis verbis fit. Unde illi nomen *Vulgaris*. Exempl. gr. Antonius hæres meus esto, & si is hæres meus non erit, Vincentius esto *ff. de hered. instit. l. 1. Gomez l. cit. c. 3.* Duplex est, expressa, & tacita. Expressa verbis negativis fit. *Si Titius hæres non erit, Cajus esto.* In tacita negatio subauditur, & verbis affirmativis perficitur, ut si duos hæredes instituum, deinde faciam substitutionem hoc modo: Titium, & Cajum invicem hæredes instituo: vel uter duorum Titius, aut Cæjus vixerit meus hæres esto. Huic substitutioni peculiare est, ut semper adita hæreditate expiret. *l. post aditam C. de impub. & al. substit. l. quamdiu ff. de acquir. hered. Less. l. cit. D. 7. Tuschus Concl. 811.*

III. **S**ubstitutio pupillaris est, cum pater filiis impuberibus in potestate sua constitutis, attributa hæreditate, alium hæredem substituit, eamque substitutionem intra tempus pubertatis coarctat. Exempl. gr. Titius filius meus impubes hæres esto, & si hæres non erit, vel erit, & intra pupillarem ætatem decesserit, Cajus hæres esto. Sic differt à Vulgari, quæ, ut diximus n. præc. adita hæreditate extinguitur: hæc autem non finitur, licet adita sit, modo ante pu-
berta-

bertatem hæres moriatur. Finitur autem completa pubertate. In hac substitutione quod patri licet, matri & avo materno non permittitur, nec impuberi filio quæquam substituere possunt, quia in potestate non habent. Pater autem, & avus, in cujus potestate pupillus est, extraneum, quemcunq; voluerit, substituere potest, etiam nulla matris ratione habita. *l. precipuus. C. de impub. & al subst.* Ratio, quia per prædictam substitutionem substitutus patri potius, quàm impuberi filio succedere videtur. *l. patris & filii ff. de vulg. & pup. subst.* U: autem matrem impuberis, seu uxorem suam pater instituat, nullo jure cautum est. Unde si filius patre mortuo etiam decessat ante pubertatem, mater ad successionem non admittitur. Idem in foro conscientie licitum esse defendit. *Mol. Diss. 184. §. His ita constitutis. Lugo l. cit. n. 146. Roland. Rubr. 22. n. 1. VVeisenbec in ff. l. 28. ff. 6.*

IV. Ex pupillari substitutione nascitur exemplaris, sic dicta, quia ad illius imitationem conficitur. Nam ut patri permittitur, filio impuberi substituere hæredem, ita etiam liberis amentibus, surdis simul, & mutis, quamdiu in tali statu manent; quia non magis idonei sunt ad disponendum de bonis suis, quàm impuberes. Idem de prodigo dicendum, cui bonorum administratio sublata est. *Roland. Rubr. 25. Fumens in tract. de subst.*

V. Substitutio reciproca, seu breviloqua vocatur, in qua plures hæredes minati sibi invicem substituuntur. Verbi gratia. Instituo Titium, & Cajum hæredes meos, eosque invicem substituo. Ita fieri potest in omnibus prædictis sub-

stitutionibus vulgari, pupillari, exemplari, & fideicommissaria: idque vel expresse, in testamento, vel virtute in codicillo continente substitutionem directam pro fideicommissaria secundum *Gloss. receptam. institur. de vulg. subst. V. In testamento. Bartol. in l. Lucius ff. cod. Angel. in §. si plures institur. de vulg. subst. Tuschus Conclus. 826. & sequ. qui etiam de substitutione piz causæ nonnulla subdit non contemnenda. Conclus. 831. & 832.*

VI. Reperitur etiam substitutio compendiosa, quæ plures in se continet, secundum diversa tempora, & ætates hæredum. Nam si pater testamentum ita concipiat. Instituo filium meum hæredem, eique, quodcumque mortuus fuerit, substituo Titium, tunc, si filius hæreditatem non adit, Titius succedet, quasi substitutione vulgari: si verò hæres extiterit, sed intra annos pubertatis decesserit, admittetur Titius ex pupillari: si autem post pubertatem obierit, succedet ex fideicommissaria, detracta tamè simul & Trebellianica, & legitima. *Panor. in c. Raynut. Rol. Rub. 26. Less. c. 19. D. 7. n. 86.*

VII. Nota, inter vivos quoque intervenire posse quasi fideicommissariam ex pacto, ut si rem alicui dones, ea conditione, ut post certum tempus, aut eventu aliquo tradat alteri. Quod cum fit, res vincularia dicitur, quia alienari à possessore non potest. Donatur tamen, cum res adhuc integra est, & tertius ille, cujus favore facta dispositio est appositum gravamen removere possunt. Ejusmodi fideicommissa autem, cum per ultimas voluntates relinquuntur, innumeras tricas, & incòmoda pariunt. *Thol. l. 42. c. 29.*

VIII. Caius hæres iubetur sub conditione, si absque liberis decedat, hæreditatem seio relinquere: idem postea in monasterio professionem edit, utri hæreditas cedet, Seio, an monasterio? Monasterium præferendum videtur, quòd filii loco succedat. *c. In presentia de probationibus.* Sed hoc fictione iuris nititur, ac proinde ultra casus in iure expressos extendi non debet. Igitur.

R. si ex adiunctis colligere probabiliter licet, mentem testatoris esse, ut substitutus monasterio præferatur, non monasterio, sed substituto cedent bona. Est autem sufficiens argumentum, si talia bona sint, quæ expediat, non venire in alienas manus, sed intra certam familiam permanere. Si verò compertum fuerit, deberi substituto, illis nihilominus monasterium fieri poterit, quamdiu professus vivit. Monasterium enim aliàs euiusmodi bonorum, & successione capax in omnia bona professi succedit. *Auth. Ingressi. C. de sacros. eccl.* Cum ergò professus habeat ius fruendi prædictis bonis ad dies vitæ suæ, eius loco monasterium accipiet, & utetur, donec vivere professus desinat. Si autem monasterium successione incapax est, statim peracta professione ad substitutum hæredem devenient. *Covar. c. 2. num. 6. de testam. Roderic. Tom. 2. Q. 80. artic. 1. Rolandin. de ult. volunt. Rubr. 23. num. 19. Sanchez l. 7. Moral. c. 3. Laym. l. 3. tr. 5. c. 9. n. 7. Tholos l. 42. c. 30. n. 8. Reginald. l. 25. c. 52. n. 628. & seq.*

§. VIII.

De Legatis.

I. Legatum est donatio quædam à defuncto relicta, & ab hærede præstanda. §. 1. *Inst. de legat. Sive eod. §. 4. n. 1.* Explico. Dicitur *Donatio*, sumendo latè pro quacunque datione gratuita, nõ quælibet tamen, sed rei particularis, quæ rationem hæreditatis non habeat: alioquin tota definitio fideicommissis universalibus conveniet. *A defuncto relicta* distinguitur. 1. legatum à donatione mortis causa, quæ non ab hærede necessario præstanda est, sed ferè ab ipso donante traditur. Denique additur. *Ab hærede præstanda*, ut distinguat legatum ab hæredis directa institutione. Hæreditas enim non ab alio, sed ipso testatore immediatè accipitur. *Vvesenb. l. 30. ff. tr. 1. n. 3. Angelus V. Legatum. Armilla & alii summ. eod.* Hinc colligitur Legatum, & fideicommissum particulare re ipsa idem esse, & non nisi verbis differre. Quod mirum videri non debet hoc tempore, quo legata omnia particularibus fideicommissis exæquata sunt. *l. 1. in. Glo. ff. de legat. §. sed non usque Inst. eod. tr. Vvesenb. in ff. lo. cit. n. 9. Laym. l. 3. tr. 5. c. 30. n. 1.*

II. Aliud à legato *Prælegatum* est, inde sic nuncupatum, quòd hæredibus ultra, & præter hæreditatem legetur aliquid præcipuum, quod cohæredibus non communicetur, quodque etiam non accepta hæreditate retinere liceat, nisi contrarium testator voluerit. *l. filio pater. l. sed si non. l. quid ergo de legat. 1.* Hinc speciali iure constitutum est, ut hæres vulgari substitutione